

בתחילת פרשת השבוע נאמר:

1 עוד זאת, שְׁעַל־פִּי הַחֲשׁוֹבֹן, הָרִי באותה שעה שבה הכתוב מדבר
 2 עֲדִין לֹא הָיָה מֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה, כלומר, טרם מלאו למשה
 3 שמונים שנה אֲלֹא רַק נִכְנַס לְשַׁנַּת הַשְּׁמוֹנִים⁷ [וממשיך ומפרט את
 4 החישוב המוכיח זאת כִּי אַרְבָּעִים שָׁנָה שְׁלֹמוֹת הָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 5 בַּמִּדְבָּר מִיְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהֵיטָה

1 וְאָרָא הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אומר למשה: נראיתי והתגליתי אֶל אַבְרָהָם אֶל
 2 יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל-שַׁדֵּי כשאני נקרא "אל, ו"שד"י", ושמי
 3 הַיְוָי לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם וְגו' ולא התגליתי אליהם בשם הוי', לְכֹן
 4 אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הַיְוָי'
 5 הַנְּנִי מִתְּגַלֶּה אֵלֵיהֶם בְּשֵׁם הַיְוָי,
 6 וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִתַּחַת סִבְלַת
 7 מִצְרַיִם וְגו'¹.

בס"ד. שבת פרשת וארא, כ"ח
טבת, מברכים החודש שבט,
ה'תשכ"ה

(הנחה בלתי מוגה)

8 בחודש ניסן ועד הכניסה לארץ ישראל
 9 שגם היא הייתה בחודש ניסן (שְׁהָרִי
 10 בני ישראל עלו מן הַיַּרְדֵּן לאחר
 11 שנכנסו לארץ בְּעֶשְׂרֵי בְּנִיסָן⁸,
 12 וְאָז עָשׂוּ אֶת הַפֶּסַח⁹,
 13 וְהִקְרִיבוּ אֶת הָעֹמֶר, כְּדִי
 14 שְׂיֻכְלוּ לֶאֱכֹל 'חֲדָשׁ'
 15 מִתְּבוֹאֵת הָאָרֶץ¹⁰ בהתאם להלכה
 16 שאסור לאכול 'חדש', היינו מהתבואה
 17 החדשה שצמחה בשנה זו עד שיקריבו
 18 את קרבן העומר ביום ט"ו בניסן),
 19 וְכִינּוּן שְׁמֹשֶׁה חֵי מֵאָה
 20 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה שְׁלֹמוֹת¹¹,
 21 כמובא בדברי חכמינו ז"ל שמשה
 22 רבינו נולד בו' אדר ונסתלק בו' באדר,
 23 נִמְצָא, שְׁבִיַּצִּיאַת מִצְרַיִם הָיָה
 24 מֹשֶׁה קָצֵת יוֹתֵר (מז' אָדָר עַד
 25 ט"ו נִיסָן) מִשְׁמוֹנִים שָׁנָה
 26 שְׁלֹמוֹת. וְאֵילּוּ הַזְּמַן שָׁבוּ
 27 עֲמַד מֹשֶׁה לְפָנֵי פְרַעֲהוּ, קוֹדֵם
 28 הַמְּפֹת, הוּא לְעֶרְףָּה שָׁנָה
 29 לְפָנֵי-זֶה (כְּדֹאִיתָא כְּמֻבָּא
 30 בַּמִּשְׁנָה בְּ'עֲדֵיּוֹת'¹² שְׁמִשְׁפֹּט
 31 הַמִּצְרַיִים בעשר המכות נמשך
 32 שְׁנַיִם-עָשָׂר חֲדָשׁ, וְהֵינּוּ¹³,

1 וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל-
 2 שַׁדֵּי, וְשְׁמִי הַיְוָי' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם וְגו',
 3 לְכֹן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הַיְוָי', וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
 4 מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְגו'¹. וממשיך הפתוב²
 5 בְּצוּוֵי לְמֹשֶׁה "בֹּא דַבֵּר אֶל פְּרַעֲהוּ מֶלֶךְ מִצְרַיִם
 6 וְיִשְׁלַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ". וְלֹא-חָרִי
 7 שֶׁהַפְּסִיק הָעֲנִין בְּ"אֵלֶּה רֵאשֵׁי בֵּית אַבְתָּם"³,
 8 לְלַמְּדֵנוּ הֵיאָף נוֹלְדוֹ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְבָמִי נִתְיַחֲסוּ⁴,
 9 חוּזֵר הַפְּתוּב לְעֲנִין דְּבוּרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה אֶל פְּרַעֲהוּ
 10 לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם⁵, וּמַסִּים⁶:
 11 וּמֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן שְׁלֹשׁ וְשָׁמֹנִים
 12 שָׁנָה בְּדַבְּרָם אֶל פְּרַעֲהוּ. וְצָרִיף לְהַבִּין, מַה נּוֹגַע
 13 סֵדֶר הַיַּחֲסוּ שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לַיְצִיאַת מִצְרַיִם,
 14 שְׁלֹכֵן הַקְּדִימוֹ הַפְּתוּב. וְגַם צָרִיף לְהַבִּין מַה נּוֹגַע
 15 לַיְצִיאַת מִצְרַיִם הָעֲנִין שְׁמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיוּ בְּנֵי
 16 שְׁמוֹנִים שָׁנָה דוֹקָא.

9 וממשיך הפתוב² בְּצוּוֵי של
 10 הקדוש-ברוך-הוא לְמֹשֶׁה "בֹּא
 11 דַבֵּר אֶל פְּרַעֲהוּ מֶלֶךְ מִצְרַיִם
 12 וְיִשְׁלַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 13 מֵאֶרְצוֹ". וְלֹא-חָרִי שֶׁהַפְּסִיק
 14 הכתוב הָעֲנִין של היציאה ממצרים
 15 בְּ"אֵלֶּה רֵאשֵׁי בֵּית אַבְתָּם"³,
 16 לְלַמְּדֵנוּ הֵיאָף נוֹלְדוֹ מֹשֶׁה
 17 וְאַהֲרֹן וְבָמִי נִתְיַחֲסוּ⁴, חוּזֵר
 18 הַפְּתוּב לְעֲנִין דְּבוּרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה
 19 אֶל פְּרַעֲהוּ לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי-
 20 יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם⁵, וּמַסִּים⁶:
 21 וּמֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן
 22 בֶּן שְׁלֹשׁ וְשָׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבְּרָם
 23 אֶל פְּרַעֲהוּ. וְצָרִיף לְהַבִּין, מַה
 24 נּוֹגַע סֵדֶר הַיַּחֲסוּ שֶׁל מֹשֶׁה
 25 וְאַהֲרֹן לַיְצִיאַת מִצְרַיִם, שְׁלֹכֵן
 26 הַקְּדִימוֹ הַפְּתוּב את נושא לידתם
 27 וייחוסם של משה ואהרן להמשך
 28 סיפור יציאת מצרים?
 29 וְגַם צָרִיף לְהַבִּין מַה נּוֹגַע
 30 מֵדוּעַ זֶה חֲשׁוּב לַיְצִיאַת מִצְרַיִם
 31 הָעֲנִין שְׁמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיוּ בְּנֵי
 32 שְׁמוֹנִים שָׁנָה דוֹקָא ולכן הכתוב
 33 מַפְסִיק בַּמַּצַּע סִיפּוֹר יְצִיאַת מִצְרַיִם
 34 וּמִפְּרֵט את מספר שנותיהם של משה
 35 ואהרן?
 36 (ב) וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף בְּדִיּוּק בְּשֵׁאלָה
 37 שֶׁנִּשְׁאַלָה לְעִיל בְּמָה שְׁפָתוֹב
 38 וּמֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְגו',
 39 דְּלִכְאוּרָה, נוֹסֵף לְכָף שְׁצָרִיף
 40 לְהַבִּין מֵדוּעַ הוֹצֵרָה הַפְּתוּב
 41 לְהַדְגִּישׁ עֲנִין זֶה וְאִיךְ פִּרְט זֶה
 42 שִׁיךְ וְקִשּׁוֹר לַיְצִיאַת מִצְרַיִם, הֵנָּה

(1) פרשתנו ו, ג'ו. (2) שם, יא. (3) שם, יד. (4) פירש"י שם. (5) שם, כט. (6) שם, ז. (7) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 26 הערה 15.
 (8) יהושע ד, יט. (9) שם ה, יו"ד. (10) שם, יא ובפירש"י. (11) ר"פ וילך ובפירש"י. (12) פ"ב מ"י.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב

ביאור בדרך אפשר

1 תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים לַתִּשְׁעַת הַמַּכּוֹת, כפי שיפרט להלן שְׁהָרִי מִלְכָּד
 2 מִפֶּת בְּכוֹרוֹת שְׁהִיְתָה בְּרִגְעַ אֶחָד, בְּחֻצֵי הַלַּיְלָה¹⁴ בְּדוּקָ, וְגַם
 3 הַהִתְרָאָה עֲלֶיהָ הִיְתָה "בְּעֵמְדוֹ" לִפְנֵי פְרַעֲהַ" בְּסִיּוּמָה שֶׁל
 4 מִפֶּת חוֹשֶׁף¹⁵, הֵינּוּ זְמַן קֶצֶר לִפְנֵי הַתְּרַחֲשׁוּתָהּ שֶׁל מִכַּת בְּכוֹרוֹת בַּפּוֹעַל,

5 הִנֵּה כָּל מִפְּהַ מִתְּשַׁע הַמַּכּוֹת
 6 הִיְתָה מְשֻׁמֶשֶׁת רְבִיעַ חוֹדֶשׁ,¹ וְהֵינּוּ¹³, תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים לַתִּשְׁעַת הַמַּכּוֹת, שְׁהָרִי
 7 וּשְׁלֹשָׁה חֻלְקִים שְׁלוּשָׁה רַבְעִים
 8 מִהַחֲדוּשׁ הֵינָה מְעִיד וּמִתְרָה
 9 בְּהֵם¹⁶. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים
 10 בְּאוֹתָהּ שָׁנָה שְׁבָהֶם הִיְתָה מִשָּׁה
 11 נִכְסָה, כְּדֹאִיתָא כְּמוּבָא
 12 בְּמִדְרָשׁ¹⁷ עַל הַפְּסוּקָ¹⁸ דּוּמָה
 13 דּוּדֵי לְצַבִּי גו', מַה הִצְבִּי הִזָּה
 14 נִגְלָה וְחוֹזֵר וְנִכְסָה, כִּף גּוּאֵל
 15 הִרְאִישׁוֹן מִשָּׁה רַבְּנּוּ נִגְלָה וְנִכְסָה
 16 וְלֹאֲחֵר מִכֵּן חוֹזֵר וְנִגְלָה), וְאַף־
 17 עַל־פִּי־כֵן לַמְּרוֹת שֶׁלִּמְעֵשָׁה עֲדִיין
 18 לֹא מֵלֹא לַמְּשָׁה שְׁמוֹנִים שָׁנָה אֲלֵא רַק
 19 נִכְנַס לִשְׁנֹתָהּ הַשְּׁמוֹנִים, מְדַגֵּישׁ
 20 הַכְּתוּב "וַיִּמְשָׁה בֶּן שְׁמוֹנִים
 21 שָׁנָה".

22 [וְלִהְעִיר מִדְּבָרֵי הַמְּפָרְשִׁים¹⁹,
 23 כְּטַעַם הַדְּבַר הַתְּרוּרָה מִפְּסִיקָה בְּסִיפּוֹר
 24 יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמִסְפַּרְתָּ עַל מִסְפַּר
 25 שְׁנוֹתֵיהֶם שֶׁל מִשָּׁה וְאַהֲרֹן, שְׁכַנְנַת
 26 הַכְּתוּב לְהַפְּלִיא אֶת גּוֹדֵל
 27 מַעְלַת מִשָּׁה וְאַהֲרֹן, שְׁאָף
 28 שְׁהִיּוּ זְקֵנִים, בְּנֵי שְׁמוֹנִים,
 29 הַטְּרִיחוּ עֲצָמָם וְהִשְׁפִּימוּ
 30 וְהִזְדַּדְּזוּ לִילָף אֶל פְּרַעֲהַ כּו',
 31 לַמְּרוֹת הַקּוֹשִׁי שֶׁבְּדַבְּרֵי, בְּשִׁבְלֵי
 32 טוֹכְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כּו',
 33 לְהוֹצִיאִים מִמִּצְרַיִם (וְזוֹהִי גַם
 34 הוֹרָאָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,
 35 עַד כִּמְהָ צָרִיף לְהִשְׁתַּדֵּל
 36 כְּטוֹכַת חֲבָרוֹ כּו' גַּם אִם הִדְבַּר
 37 דּוּרֵשׁ מֵאַמֶּץ מִיּוֹחַד, וְלֹא לֹמַר
 38 שֶׁהוּא זָקֵן²⁰ וְאֵינּוּ לִפִּי כְּבוֹדוֹ
 39 כּו'). אָבֵל, עַל־פִּי פִּשְׁטוֹת
 40 הַכְּתוּבִים קֶשֶׁה לְקַבֵּל שׁוּז הַסִּיבָה
 41 שֶׁבְּגִלְלָה הַכְּתוּב מִפְּרֹט אֵת מִסְפַּר
 42 הַשָּׁנִים שֶׁל מִשָּׁה וְאַהֲרֹן, כִּי הָרִי

ביאור בדרך אפשר

מְצִינּוּ מִפּוֹרֵשׁ בְּתוֹרָה שְׁאֲפִילוּ בְּהִיּוֹת מִשָּׁה בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים⁴³
 שָׁנָה, אַרְבַּעִים שָׁנָה מֵאַחֵר יוֹתֵר, לֹא כִּהְתָה עֵינּוּ וְלֹא נָס לַחַה²¹,
 וְאִם הַדְּבָרִים אֲמוּרִים בְּסוּף יָמָיו, לְאַחֲרֵי כָּל הַמְּאֻרְעוֹת
 שְׁעָבְרוּ עָלָיו כּו' בְּאַרְבַּעִים הַשָּׁנִים שֶׁחִלְפוּ מִיְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַד שִׁמְלָאוֹ
 לוֹ מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, כּוֹלָל

47 וּבְמִיּוֹחַד לְאַחֵר מִתְּחִילתוֹרָה,
 48 שְׁהִתְרָאָה מִתְּשַׁע כַּחוֹ הַגִּשְׁמִי
 49 שֶׁל אָדָם²², הָרִי עַל־אַחַת־
 50 כְּמֵה־וּכְמָה שְׁבַע־מֵדוֹ לִפְנֵי
 51 פְּרַעֲהַ, קוֹדֵם יְצִיאַת מִצְרַיִם
 52 וּמִתְּחִילתוֹרָה, הִיְתָה מִשָּׁה רַבִּיעַ
 53 כְּכָל תּוֹקֵף הַבְּרִיאוֹת כּו'.
 54 וְאִם־כֵּן, אֵינּוּ חִידוּשׁ בְּכָף
 55 שְׁהִשְׁתַּדֵּל כּו' וְטִרַח וְהִתְאַמֵּץ
 56 בְּשִׁבְלֵי טוֹכַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 57 לַמְּרוֹת הַזִּקְנָה, אֲלֵא צָרִיף לֹמַר שֶׁהִדְבַּר
 58 נִזְכַּר כֵּאֵן בְּגִלְלָה סִיבָה אַחֲרָה, כְּפִי
 59 שְׁמִשְׁיָן וּמְבֹרָךְ].

60 ג) אֵף הָעֵנִין הוּא, כְּפִי
 61 שְׁמִיבִיא הַצְּמַח צִדְקָ בְּאֹר
 62 הַתּוֹרָה²³ מַה שְׁכַתְּבֵי הַפְּנִים
 63 יְפוֹת²⁴, פִּירוּשׁ עַל הַתּוֹרָה מֵאַת רַבִּי
 64 פִּינַחֵס הַלֵּוִי הַרְבִּיבִין, מִתְּלִמְיָדֵי הַמְּגִיד
 65 מִמְּעוֹרֵיטֵשׁ שְׁהִקְדִּים הַכְּתוּב
 66 סֵדֵר הַיַּחֲסוּ, כְּדִי לְבָאֵר אֲשֶׁר
 67 מִשָּׁה וְאַהֲרֹן הֵם דוֹר שְׁבִיעִי
 68 לְאַבְרָהָם (אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, לוֹי,
 69 קַהֲתָ, עֲמֵרָם, מִשָּׁה וְאַהֲרֹן) וְכָל
 70 הַשְּׁבִיעִינֵי חֲבִיבִין כּו'²⁵.
 71 וּמוֹסִיף הַפְּנִים 'יְפוֹת' לְבָאֵר,
 72 שֶׁזֶהוּ גַם מַה שְׁנֹאֲמַר כֵּאֵן
 73 וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם גו' בְּאֵל־
 74 שְׂדֵי, שֶׁהוּא הֵשֵׁם "שְׂדֵי" עַל־
 75 הַכְּתוּב הַזֶּה וְהֵינּוּ זְמַן קֶצֶר לִפְנֵי הַתְּרַחֲשׁוּתָהּ שֶׁל מִכַּת בְּכוֹרוֹת בַּפּוֹעַל,
 76 הִנֵּה כָּל מִפְּהַ מִתְּשַׁע הַמַּכּוֹת, תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים לַתִּשְׁעַת הַמַּכּוֹת, שְׁהָרִי
 77 מִלְכָּד מִפֶּת בְּכוֹרוֹת שְׁהִיְתָה בְּרִגְעַ אֶחָד, בְּחֻצֵי הַלַּיְלָה¹⁴, וְגַם
 78 הַהִתְרָאָה עֲלֶיהָ הִיְתָה "בְּעֵמְדוֹ" לִפְנֵי פְרַעֲהַ" בְּסִיּוּמָה שֶׁל
 79 מִפֶּת חוֹשֶׁף¹⁵, הֵינּוּ זְמַן קֶצֶר לִפְנֵי הַתְּרַחֲשׁוּתָהּ שֶׁל מִכַּת בְּכוֹרוֹת בַּפּוֹעַל,
 80 הִנֵּה כָּל מִפְּהַ מִתְּשַׁע הַמַּכּוֹת הִיְתָה מְשֻׁמֶשֶׁת רְבִיעַ חוֹדֶשׁ,¹ וְהֵינּוּ¹³,
 81 תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים לַתִּשְׁעַת הַמַּכּוֹת, שְׁהָרִי וּשְׁלֹשָׁה חֻלְקִים שְׁלוּשָׁה רַבְעִים
 82 מִהַחֲדוּשׁ הֵינָה מְעִיד וּמִתְרָה בְּהֵם¹⁶. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים
 83 בְּאוֹתָהּ שָׁנָה שְׁבָהֶם הִיְתָה מִשָּׁה כְּדֹאִיתָא כְּמוּבָא
 84 בְּמִדְרָשׁ¹⁷ עַל הַפְּסוּקָ¹⁸ דּוּמָה דּוּדֵי לְצַבִּי גו', מַה הִצְבִּי הִזָּה
 85 נִגְלָה וְחוֹזֵר וְנִכְסָה, כִּף גּוּאֵל הִרְאִישׁוֹן מִשָּׁה רַבְּנּוּ נִגְלָה וְנִכְסָה
 86 וְלֹאֲחֵר מִכֵּן חוֹזֵר וְנִגְלָה), וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לַמְּרוֹת שֶׁלִּמְעֵשָׁה עֲדִיין
 87 לֹא מֵלֹא לַמְּשָׁה שְׁמוֹנִים שָׁנָה אֲלֵא רַק נִכְנַס לִשְׁנֹתָהּ הַשְּׁמוֹנִים, מְדַגֵּישׁ
 88 הַכְּתוּב "וַיִּמְשָׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה".
 89 [וְלִהְעִיר מִדְּבָרֵי הַמְּפָרְשִׁים¹⁹, כְּטַעַם הַדְּבַר הַתְּרוּרָה מִפְּסִיקָה בְּסִיפּוֹר
 90 יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמִסְפַּרְתָּ עַל מִסְפַּר שְׁנוֹתֵיהֶם שֶׁל מִשָּׁה וְאַהֲרֹן, שְׁכַנְנַת
 91 הַכְּתוּב לְהַפְּלִיא אֶת גּוֹדֵל מַעְלַת מִשָּׁה וְאַהֲרֹן, שְׁאָף שְׁהִיּוּ זְקֵנִים,
 92 בְּנֵי שְׁמוֹנִים, הַטְּרִיחוּ עֲצָמָם וְהִשְׁפִּימוּ וְהִזְדַּדְּזוּ לִילָף אֶל פְּרַעֲהַ כּו',
 93 לַמְּרוֹת הַקּוֹשִׁי שֶׁבְּדַבְּרֵי, בְּשִׁבְלֵי טוֹכְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כּו',
 94 לְהוֹצִיאִים מִמִּצְרַיִם (וְזוֹהִי גַם הוֹרָאָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,
 95 עַד כִּמְהָ צָרִיף לְהִשְׁתַּדֵּל כְּטוֹכַת חֲבָרוֹ כּו' גַּם אִם הִדְבַּר דּוּרֵשׁ
 96 מֵאַמֶּץ מִיּוֹחַד, וְלֹא לֹמַר שֶׁהוּא זָקֵן²⁰ וְאֵינּוּ לִפִּי כְּבוֹדוֹ כּו'). אָבֵל, עַל־פִּי פִּשְׁטוֹת
 97 הַכְּתוּבִים קֶשֶׁה לְקַבֵּל שׁוּז הַסִּיבָה שֶׁבְּגִלְלָה הַכְּתוּב מִפְּרֹט אֵת מִסְפַּר
 98 הַשָּׁנִים שֶׁל מִשָּׁה וְאַהֲרֹן, כִּי הָרִי

99 ג) אֵף הָעֵנִין הוּא, כְּפִי שְׁמִיבִיא הַצְּמַח צִדְקָ בְּאֹר הַתּוֹרָה²³ מַה שְׁכַתְּבֵי
 100 הַפְּנִים יְפוֹת²⁴, שְׁהִקְדִּים הַכְּתוּב סֵדֵר הַיַּחֲסוּ, כְּדִי לְבָאֵר אֲשֶׁר מִשָּׁה
 101 וְאַהֲרֹן הֵם דוֹר שְׁבִיעִי לְאַבְרָהָם, וְכָל הַשְּׁבִיעִינֵי חֲבִיבִין כּו'²⁵. וּמוֹסִיף
 102 לְבָאֵר, שֶׁזֶהוּ גַם מַה שְׁנֹאֲמַר וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם גו' בְּאֵל־שְׂדֵי, שֶׁהוּא עַל־דֶּרֶךְ "שְׁאָמַר

(13) ראה תפא"י שם. (14) בא יב, כט. וראה מכילתא ופירש"י שם, יב. (15) פירש"י שם יא, ד. (16) פירש"י פרשתנו ז, כה. (17) במדב"ר פ"א, ב. שהש"ר פ"ב, ט [ג]. (18) שה"ש ב, ט. (19) ראה ספורנו עה"פ. (20) לשון חז"ל - ב"מ, ל ב. (21) ברכה לז, ז. (22) ראה סנהדרין כו, ב. (23) פרשתנו ס"ע רכו. (24) פרשתנו ו, כו. (25) ויק"ר פכ"ט, יא.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יסוד) בקו האמצעי, ובכל אופן ספירת הבינה בחינת הכתר השמיני, שייכת
 2 לספירת הגבורה, בשונה מהמידות שעיקרן הוא מידת החסד (התייחסות
 3 והשפעה לזולת) וְיָדוּעַ בוהר ש'התגלות עתיק בחינת 'עתיק יומין'
 4 שהיא מדריגה בבחינת 'כתר עליון' שלמעלה מעשר הספירות, **בְּבִינָה**³⁵
 5 כמבואר בחסידות לגבי כוחות הנפש
 6 שענינו ומדריגתו של 'עתיק' הוא
 7 התענוג, והרי אדם מתענג דווקא כאשר
 8 הוא מבין את העניין השכלי, והעניין
 9 ערב לו ('געשמאק'), אבל כל זמן
 10 שאין לו הבנה והשגה בענין, אינו
 11 מתענג עליו. **וְהָרִי הָעֵנָן דִּיצִיאַת**
 12 **מְצִרִים** הוא על-ידי התגלות
 13 **בְּחִינַת עֵתִיק כּו'** הארה שלמעלה
 14 מהאור המתלבש בעשר הספירות
 15 שבאמצעותם העולם נברא ומקבל
 16 שפע, והרי ביציאת מצרים נעשו ניסים
 17 למעלה מגדרי העולם.
 18 **וְזֶהוּ גַם מֵה שֶׁכְּתוּב בְּזֵהר**
 19 **בְּכִמְה מְקוֹמוֹת**³⁶ **שִׁיצִיאַת**
 20 **מְצִרִים נִמְשָׁף מ'סֵטְרָא**
 21 **דְּיִוְבְּלָא'** הצד של היובל שֶׁהוּא
 22 סְפִירַת הַבִּינָה (כמבואר בוהר
 23 ובספרי קבלה ש'יובל' הוא ספירת
 24 הבינה עצמה, ר'סטרא ד'יובל'א הוא מה
 25 שנמשך ומתגלה מהבינה, חלק 'צדדי'
 26 ממנה, ובכל אופן עניין ה'יובל', שייך
 27 לספירת הבינה), **לְכַן נִזְכָּר**
 28 **חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת**
 29 **מְצִרִים בְּתוֹרָה, פְּנֵגַד חֲמִשִּׁים**
 30 **שְׁעָרֵי בִינָה**³⁷ ספירת הבינה
 31 העליונה מחולקת לחמישים דרגות
 32 המכונות 'שערים' (כדברי חכמינו ז"ל
 33 בגמרא שישנם חמישים שערי בינה
 34 וכולם ניתנו למשה רבינו חסר אחת
 35 שנאמר 'ותחסרהו מעט מאלוקים',
 36 ואמרו שרק בפטירתו זכה לשער הנו"ן
 37 כנרמז בכך שנקבר בהר נבו, "נו"ן ברי",
 38 וגם לגבי ספירת העומר שהיא מ"ט ימים נאמר שהאדם מסוגל להגיע
 39 בעבודתו עד השער המ"ט ואת שער הנו"ן משפיעים מלמעלה בחג השבועות)
 40 ובאמצעות חמישים 'שערים' אלה, הבינה (השכל) שבמוח יורדת ללב. **וְלְכַן**
 41 **הָיָה מִשָּׁה וְאַהֲרֹן צְרִיכִים לְהִיּוֹת בְּגֵי שְׂמוֹנִים שָׁנָה, שְׁאָז**
 42 **מְאִירָה בְּחִינַת גְּבוּרָה עֲלִיוֹנָה כּו'.**

1 **דֶּרֶךְ "שְׂאֵמֶר לְעוֹלָמוּ דִּי"**²⁶ היינו שם שקשור במיוחד עם הבריאה,
 2 **נִמְצָא, שְׂזוּהֵי הַבְּחִינָה שְׁהֵאִירָה בְּשֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. וְכֵן**
 3 **אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל**²⁷ **"בְּהִבְרָאָם" 28** – אותיות **"בְּאִבְרָהֶם"**,
 4 **שְׂזוּהוּ עֵנָן עוֹלָם חֶסֶד יְבִנָּה**²⁹ שהרי מידתו של אברהם היא מידת
 5 החסד, ואברהם הוא הראשון מבין
 6 השבעה. **אָמְנָם, שְׂמֵי הַיּוֹי',** השם
 7 שלמעלה מהבריאה שֶׁהוּא **בְּחִינַת**
 8 **שֶׁבֶת** היום השביעי **שְׁלַמְעֵלָה**
 9 **מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית,** ככתוב
 10 **שֶׁבֶת לְהַיּוֹי'**³⁰, הרי שיום השבת
 11 קשור במיוחד לשם הוי', **"לֹא**
 12 **נִודַעְתִּי לָהֶם"** לא התגלה
 13 לאברהם, עניין הבריאה (ולשאר
 14 האבות), **וְזוּהֵי הַבְּחִינָה**
 15 **שְׁנִגְלָתָה לְמִשָּׁה** השביעי, הקשור
 16 ביום השבת. **וְאִם כֵּן, זְהוּ עֵנָן**
 17 **כָּל הַשְּׂבִיעִין חֲבִיבִין** –
 18 החביבות המיוחדת של משה
 19 **בְּחִיבוֹת הַשֶּׁבֶת עַל שֵׁשֶׁת**
 20 **יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה** ולכן נזכר כאן 'יחוסו'
 21 של משה, להרגיש שהוא השביעי.
 22 **וּמִמְשִׁיף ה'צִמְחָצְדֵק',**
 23 **וּמִבִּיא**³¹ **מֵה שֶׁכְּתוּב בְּסִפְר**
 24 **פְּנִינִים יְפוֹת'**²⁴ בעניין מספר
 25 שנותיו של משה רבינו, **שְׁעֵנָן**
 26 **וּמִשָּׁה בֵּן שְׂמוֹנִים שָׁנָה גו'**
 27 **קָשׁוּר עִם מֵה שֶׁכְּתוּב**³² **אֹדוֹת**
 28 **מִסְפַּר שְׁנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם כְּכֹלל "יָמֵי**
 29 **שְׁנוֹתֵינוּ גו' וְאִם בְּגִבּוֹרוֹת**
 30 **שְׂמוֹנִים שָׁנָה," שְׂשְׂמוֹנִים**
 31 **שָׁנָה" הוּא עֵנָן הַגְּבוּרוֹת.**
 32 **וּמִבְּאָר, שְׁעֵנָן "שְׂבָעִים**
 33 **שָׁנָה" נִמְשָׁף מִשְׁבַּע מִדּוֹת**
 34 **הָעֲלִיוֹנוֹת הַפְּלוּלוֹת כֹּל אַחַת מֵהֶן**
 35 **מִעֲשָׂר כֹּל עֶשֶׂר כּוֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁכִּנְגַד**
 36 **עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת (במידת**
 37 **הַחֶסֶד, לְמִשְׁל, יֵשׁ חֲכֵמָה שֶׁבַחֶסֶד, בִּינָה**
 38 **שֶׁבַחֶסֶד וְכֵן הַלְּאֵה) כּו'. אֲף עֵנָן "שְׂמוֹנִים שָׁנָה" נִמְשָׁף**
 39 **מ'כְּתָרָא תְּמִינָאָה' הַכְּתָר הַשְּׂמִינִי שְׁהוּא סְפִירַת הַבִּינָה**³³,
 40 **וּבְסְפִירַת הַבִּינָה נִאָּמַר "אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה"**³⁴, כמבואר
 41 בקבלה וחסידות שהספירות נחלקות לשלושה 'קוים' – תח"נ (חכמה, חסד,
 42 נצח) בקו הימין, בג"ה (בינה, גבורה, הוד) בקו השמאל, דת"י (דעת, תפארת,

(26) חגיגה יב, א. וראה גם ב"ר פ"ה, ח. פמ"ו, ג. (27) ב"ר פ"ב, ט. זח"א פו, ב. קנד, ב. (28) בראשית ב, ד. (29) תהלים
 פט, ג. (30) לשון הכתוב - ר"פ בהר. (31) אוה"ת שם ע' רכח. (32) תהלים צ, י. (33) כמ"ש בוהר ויחי דף ר"ז ע"ב (אוה"ת
 שם). (34) משלי ח, יד. (35) ראה זח"ג קצח, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב. (36) ח"א כא, ב. ח"ב מג, ב. ועוד. (37) כמ"ש בפרדס

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 (ד) וְעַל-פִּי־זֶה מוֹכֵן, שֶׁהֵן סֵדֵר הַיַּחֲסָ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהֵן הַיּוֹתוֹ
 2 בְּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה, שֶׁיָּד וְנוֹגַע לְעַנְּן דִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וּלְכֹן
 3 הַדְּבָרִים הַללוּ נֹכְרוּ בְּתוֹךְ סִיפּוֹר יִצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי כָּלֹת הָעַנְּן הַתּוֹכֵן
 4 הַכֹּלֵי דִיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא הַיִּצִיאָה מִמִּצְרַיִם וּגְבוּלֵי יִצִיאָה
 5 וְהַתְּעוּלוֹת מֵעַל הַגְּבּוּלוֹת (כּוֹלֵל גַּם
 6 מִצְרַיִם וּגְבוּלֵי) (הַנְּרָאוּיִם בְּכִיטוּי
 7 מִצְרַיִם) דִּקְדוּשָׁה, שְׁמֹנֶה 2
 8 מַעֲנִיִן הַמִּצְרַיִם וְהַגְּבּוּלוֹת כִּפִּי שְׁהוּא
 9 בְּצַד הַקְּדוּשָׁה נִשְׁתַּלְשַׁל מִצְרַיִם
 10 כְּפִשׁוּטוֹ הַמִּצִּיאוֹת שֶׁל מִצְרַיִם
 11 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַד לְגַלוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 12 בְּאַרְץ מִצְרַיִם כּוֹ' שְׁהִיא יִרְדֶּה
 13 נּוֹסֶפֶת בְּמוֹשֶׁג 'מִצְרַיִם'), וּבִשְׁבִיל
 14 זֶה כִּדִּי לִצְאָת וְלַהֲתַעֲלוֹת מֵהַמִּצְרַיִם
 15 וְהַגְּבּוּלוֹת יִשׁ צוֹרֶךְ בְּגִילוּי אֱלוֹקֵי
 16 נַעֲלָה שֶׁהוּא לְמַעַל מִגְּדַרֵי
 17 הָעוֹלָם כּוֹ' גִּילוּי שִׁיחָה נְתִינַת כּוֹחַ
 18 לִצְאָת מִגְּדַרֵי הָעוֹלָם.
 19 וְזֶהוּ הַטַּעַם הַפְּנִימִי עַל מַה
 20 שֶׁהִגְּאוּלָּה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
 21 הִיָּתָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה דְּוָקָא,
 22 שֶׁהוּא דוֹר שְׁבִיעִי לְאַבְרָהָם,
 23 וְכֹל הַשְּׁבִיעִינִי חֲבִיבִין, כַּמְבוֹאֵר
 24 וּמְפּוֹרֵשׁ לַעִיל, וְהִינֵנו, שְׁאַצֵּל
 25 מֹשֶׁה הִיָּה גִילוּי שֵׁם הַיְיָ,
 26 הַתְּגַלּוֹת אֱלוֹקִית נַעֲלִית יוֹתֵר מִזֶּה
 27 שֶׁהִיָּתָה אֲצֵל אַבְרָם בְּשֵׁם "אֵל שֶׁד"
 28 "י", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְּׁכֵפֶת הַיּוֹם
 29 הַשְּׁבִיעִי שֶׁלְּמַעַל מִשְׁשֵׁת יְמֵי
 30 בְּרָאשִׁית.
 31 וְזֶהוּ גַּם הַטַּעַם הַפְּנִימִי עַל מַה
 32 שֶׁמֹּשֶׁה הִיָּה בְּעַת יִצִיאַת מִצְרַיִם בְּן
 33 שְׁמוֹנִים שָׁנָה, שֶׁזֶּהוּ הַמַּסְפָּר
 34 עַנְּנֵי מְדַרְגַת הַבִּינָה
 35 שֶׁהִיא לְמַעַל מִשְׁבַּעַת יְמֵי
 36 הַבְּנִינֵן הֵם שְׁבַע הַמִּידוֹת כִּפִּי שֶׁכֵּל
 37 אַחַת מֵהֵן כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר (הַסְּפִירוֹת
 38 הָעֲלִיּוֹנוֹת) וּבִיחַד שְׁבַעִים, וְהַבִּינָה
 39 שֶׁלְּמַעַל מֵהַמִּידוֹת הִיא הַיּוֹצֵרֶת
 40 רְמוּלֵיהֶן אֶת הַמִּידוֹת, כִּפִּי שְׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, מְרַכִּיבָה אֶת הַמַּסְפָּר שְׁמוֹנִים,
 41 וְכִפִּי שְׁמַמְשִׁיךְ וּמְבַאֵר.
 42 וְהָעַנְּן בְּזָה, כִּדְּוִיעַ שְׁבַבְחִינַת בִּינָה יִשׁ שְׁנֵי עַנְּנִים (אָף

שער י"ג ובוזח"ג פ' ואתחנן ד' רס"ב (אוה"ת שם). (38) ראה דרמ"צ קכו, ב. ובכ"מ. (39) ריש מסכת ב"מ. (40) ראה ב"מ פה, ב. נדרים פא, א ובר"ן שם. ב"ח לטור או"ח סמ"ז. וראה לקו"ת פ' ראה כט, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אלוקיים רוחניים [ומוכן], שהחשיבות והמעלה הגדולה של הלימוד באופן
2 כזה, של התבוננות ברעיון השכלי של ההלכה, ולמעלה מזה, בעיסוק בהלכה
3 כפי שהיא למעלה ברוחניות אינו סותר לצורך ולחשיבות של לימוד ההלכה
4 למעשה, על מנת לקיים את הדברים בפועל ממש, כיוון ש**שְׁבֹדַי צְרִיף**
5 **לְהִיּוֹת הַלִּימוּד גַּם בְּנוֹגַע**
6 **לְמַעֲשֵׂה בְּפוּעַל, שְׁהָרִי גְדוֹל** 1
7 תלמוד החשיבות והגדולה של
8 הלימוד העיוני היא ש**מְבִיא לְיָדִי**
9 **מַעֲשֵׂה** 41 ישום של הדברים בפועל,
10 **אָבֵל אֶף-עַל-פִּי-כֵן,** למרות
11 החשיבות הגדולה של הפועל-ממש
12 עקר ענין התורה הוא למעלה
13 מ**הָעוֹלָם כּוֹי** ומה שמתגלה בעולם
14 הוא רק חלק מועט וחיוני של
15 התורה].
16 וזהו גם ש**בְּמֵאמְרֵי רַבּוֹתֵינוּ**
17 **וְיָלְדוּ** 42 כמרא אודות העשרה
18 **דְּבָרִים שֶׁבֵּהֶם בָּרָא הַקְּדוֹשׁ-**
19 **בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ - נִזְכָּר**
20 **הָעֵנָן ד'תְּבוּנָה,** ההתבוננות
21 וההשכלה בשייכות למעשה ולא
22 **הָעֵנָן ד'בִּינָה,** ההתבוננות
23 וההשכלה המופשטת, **פִּי בַחֲנִינָה**
24 **תְּבוּנָה שִׁיכָת לְעוֹלָם** ולכן
25 הקדוש-ברוך-הוא השתמש בה,
26 כביכול, כדי לברוא את העולם, **וְרַק**
27 **בַּחֲנִינָה בִּינָה** החלק הנעלה יותר
28 בענין השכל והמוחין היא למעלה
29 מ**הָעוֹלָם.** וזהו בחינת בינה
30 (שלמעלה מבחינת תבונה, כמבואר
31 לעיל) ה**דְּרָגָה דְּשִׁמוּנִים שְׁנָה,**
32 **שְׁבָה הָיָה מִשֵּׁה בְּעַמְדוֹ לְפָנָי**
33 **פְּרָעָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה יָכוֹל**
34 **לְהִיּוֹת עֵנָן הַגְּאוּלָּה כִּי בַחֲנִינָה**
35 **זו, בינה, הקשורה במספר שמונים,**
36 התגלות אור שלמעלה מהעולם
37 (שנברא בשבע המידות השייכות
38 למספר שבעים) היא שיכולה לפעול
39 יציאה וגאולה ממצרים והגבלות.
40 **ה) אָמְנָם, אֶף שְׁהָעֵנָן**
41 **דִּיצִיאַת מְצָרִים** שתוכנו הפנימי
42 הוא יציאה וגאולה מכללות המצרים
43 וההגבלות הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת עַל-יְדֵי מִשֵּׁה דְּוָקָא, וּבָזָה גּוּפָא

ובענין זה עצמו, הגאולה על ידי משה צריכה להיות מצד דרגתו של
מִשֵּׁה בְּהִיּוֹתוֹ בְּן שְׁמוֹנִים שְׁנָה דְּוָקָא, מְפַל-מְקוֹם צְרִיכָה
לְהִיּוֹת לְצוּרָךְ יְצִיאַת מְצָרִים גַּם הַנְּתִינָה כַּח' לְיַצִּיאה וגאולה זו
מבחינת האבות, שְׁזָהוּ מַה שְׁפָרַשׁ רַש"י בְּרִישׁ פְּרָשְׁתָנוּ עַל
הַפְּסוּק 43 וַיֹּאמֶר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא אֵלָיו אל משה אָנִי הָיִי',
"לא לחנם שלחתיך פִּי-אֵם
לְקַנֵּם דְּבָרִי שְׁדַבַּרְתִּי לְאַבּוֹת
הָרֵאשׁוֹנִים" הרי שגם כוחם של
האבות פועל את היציאה ממצרים.
וְעַד שְׁמַצִּינוּ כְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל
שְׁעֵנָן הַגְּאוּלָּה של בני ישראל
ממצרים קָשׁוּר עִם לִידַת
הָאָבוֹת, פְּדֹאִיתָא כְּמוֹבָא
בְּגַמְרָא 44 בְּנִיסָן נוֹלְדוּ אָבוֹת
[שְׁנֵאמַר 45 אודות בנין בית
המקדש הראשון על-ידי שלמה המלך
וְיָהִי בְּשִׁמְנֵים שְׁנָה וְאַרְבַּע
מֵאוֹת שְׁנָה לְיְצִיאַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ מְצָרִים בְּשָׁנָה הַרְבִּיעִית
בַּחוּדָשׁ זִיו, וּפִירְשׁוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל
שִׁירַח "זיו" (שהוא חודש אייר, מכיוון
כאן על חודש ניסן (כפירוש רש"י
בגמרא: כשנתחדש אייר נולדו כבר
בניסן; אי נמי זימנין דניסן דתקופה
נמשך בתוך אייר של לבנה") בִּפְרָח
שְׁנוֹלְדוּ בו זְיוֹתָנִי עוֹלָם האבות
שהביאו לעולם זיו ואור] כּוֹי בְּנִיסָן
נִגְאָלוּ בְּנִיסָן עֲתִידִין לִיגְאָל.
וְהֵינָנוּ, וְהִסִּיכָה לְכָן שֶׁאֵף כִּי גְאוּלָּה
הייתה על ידי משה היה צורך גם בכוח
האבות לְפִי שְׁמַעֲלַת הָאָבוֹת
גְדוּלָּה בְּיֹתֵר. וְכֹדָאִיתָא
וכמובא בַּמְדְּרָשׁ 46 עַל הַפְּסוּק
וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם וְגו',
שְׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
לְמִשֵּׁה: חָבַל עַל דְּאָבְדִין וְלֹא
מִשְׁתַּכְחִין, עַל אֵלוּ שֶׁאֲבָדוּ וְאִינֵם
נִמְצְאִים הַרְבֵּה פְּעָמִים נִגְלִיתִי
עַל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כּוֹי'
וְלֹא הִרְהָרוּ אַחַר מְדוּתִי כּוֹי.
וְעַד כְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל בַּמְדְּרָשׁ
שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְמִשֵּׁה (בְּנוֹגַע לְהָאָבוֹת): בְּמִקּוֹם

(41) קידושין מ, ב. (42) חגיגה יב, א. (43) ו, ב. (44) ר"ה יא, א. (45) מלכים-א ו, א. (46) שמור"ר פרשתנו ד, ו. פירש"י פרשתנו ר, ט.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 גְדוּלִים אֶל תַּעֲמוּד⁴⁷ וגם ממאמרי חכמינו ז"ל אלה עולה שיהיה עם
 2 מעלתו של משה ואף-על-פי שהגאולה ממצרים היתה דווקא על ידי משה,
 3 גם בעניין זה עצמו מודגשת מעלתם של האבות (וזה לשון המדרש: "אברהם
 4 קרא לו הקדוש-ברוך-הוא ואמר 'הנני'... הנני לכהונה, הנני למלכות וזכה
 5 לכהונה וזכה למלכות ואף משה ביקש
 6 לעשות כן שנאמר ויאמר משה משה 1
 7 ויאמר הנני, הנני לכהונה הנני למלכות,
 8 אמר לו הקדוש-ברוך-הוא אל תתהדר
 9 לפני מלך, ובמקום גדולים אל
 10 תעמוד"). ועוד זאת, שגם
 11 בְּמַעֲלַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא דוֹר
 12 שְׂבִיעִי לְאַבְרָהָם, וְכָל
 13 הַשְּׂבִיעִין חֲבִיבִין, שבגלל מעלה
 14 מיוחדת זו הוא המוציא את בני ישראל
 15 ממצרים, מודגשת מעלת
 16 אַבְרָהָם, שֶׁהָיָה מַעֲלָתוֹ שֶׁל
 17 הַשְּׂבִיעִי הִיא הַיְיֹוֹת שְׂבִיעִי
 18 לְרֵאשׁוֹן, וְאִם-כֵּן גַּם בְּזֶה
 19 עצמו, מעלת משה בהיותו השביעי -
 20 הַעֲקָר הוּא הָרֵאשׁוֹן⁴⁸.
 21 (1) וַיּוֹכֵן עֵינָיו זֶה שֶׁמֶצַד אֶחָד
 22 מודגשת מעלתו המיוחדת של משה,
 23 ומצד שני מדיגשים דווקא את כוחם
 24 ומעלתם של האבות בַּהַקְדָּיִם
 25 הַדְּיוּק בְּלִשׁוֹן רִשְׁ"י על פסוקים
 26 אלה, המובא לעיל שהקדוש-ברוך-הוא
 27 ואמר למשה שיציאת מצרים היא
 28 (לְקַיֵּם דְּבָרֵי שְׂדֵבְרָתִי לְ) אֲבוֹת
 29 הָרֵאשׁוֹנִים, דְּלִכְאוּרָה אֵינוֹ
 30 מוֹכֵן, לְמָה צְרִיךְ לְהוֹסִיף
 31 (אֲבוֹת) הָרֵאשׁוֹנִים, הָרֵי רַק
 32 אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב נִקְרָאִים
 33 אֲבוֹת, כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁴⁹
 34 אֵין קוֹרִין אֲבוֹת אֶלָּא
 35 לְשִׁלְשָׁה אִם כֵּן מִהִי הַתּוֹסֵפֶת
 36 וההדגשה שהאבות הם "הראשונים"?
 37 וַיֹּשֶׁ לְבָאָר זֶה עַל-פִּי הַדְּרוּעַ
 38 דְּרֵאשׁוֹן קָאֵי מִכוּון עַל
 39 סְפִירַת הַכְּתָר⁵⁰, בחינת 'כתר'
 40 עליון' שלמעלה מעשר הספירות והיא
 41 'ראשונה' וקודמת להם וְזֶהוּ
 42 שְׁנִקְרָאוּ אֲבוֹת "הָרֵאשׁוֹנִים",
 43 כִּי עֲנִינָם שֶׁל הָאֲבוֹת הוּא

הַמְדוּת (חֶסֶד מִידתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם גְּבוּרָה מִידתוֹ שֶׁל יִצְחָק תַּפְאָרַת
 מִידתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב), וְשֵׁרֶשׁ הַמְדוּת הוּא בְּכַחֲנֵת הַכְּתָר⁵¹ כְּמוֹ
 שֶׁמִּצַּנּוּ בְּכוֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהַכְּתָר הוּא עֵינֵי כּוֹחַ הַרְצוֹן הַכִּלְי, והמידות הן
 רַגְשׁוֹת פְּרִטִּים.
 וְהַעֲנִין בְּזֶה, דְּהֵנָּה, מִצַּד
 מְדַרְגַּת הָאֲבוֹת כִּפִּי שְׂשִׁיכִים
 לְמַדוּת הַפְּרִטוּת שֶׁל חֶסֶד גְּבוּרָה
 תַּפְאָרַת, יִשְׁנָם עֲנִינֵי הַעֲבוּדָה
 הַפְּרִטִּים שֶׁפָּהֶם חֲלוּקִים
 שׁוֹנִים וְנִבְרָלִים הָאֲבוֹת זֶה מִזֶּה,
 וְכִמּוֹ עֲבוּדַת אַבְרָהָם בְּהַכְּנֵסֶת
 אוֹרְחִים, עֲבוּדַת יִצְחָק
 בְּחִפְרֵת בְּאוֹרוֹת, וְעֲבוּדַת
 יַעֲקֹב בְּעֵינֵי הַמְקַלּוֹת כו'. שְׁכַל
 אֶחָד מִשְׁלוֹשׁ עֲבוּדוֹת אֵלֶּה שִׁיכַת
 לְמַדָּה הַפְּרִטוּת שֶׁל כָּל אֶחָד מִשְׁלוֹשֶׁת
 הָאֲבוֹת. אֶף יִשְׁנׁוּ עֲנִין נַעֲלָה
 יוֹתֵר אֶצֶל הָאֲבוֹת, מִצַּד
 שְׂרָשָׁם בְּכַחֲנֵת הַכְּתָר, שֶׁלֹּכֵן
 נִקְרָאוּ אֲבוֹת "הָרֵאשׁוֹנִים",
 עֲנִין שְׁלֵמָעֵלָה
 מִהַתְחַלְקוֹת פְּרִטִּים כו' והוא
 שׁוּוֹה אֶצֶל כָּל שְׁלוֹשֶׁת הָאֲבוֹת (כְּמוֹ
 שְׁכּוֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ כּוֹחַ הַרְצוֹן הוּא נְטִייה
 כִּלְיִית שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וְנִמְצָא בְּכָל הַגּוּף
 בְּשׁוּוֹה וְלֹא מִתְלַבֵּשׁ בְּאִבְרַת פְּרִטִּי
 מִסּוּיִים). וְעַל זֶה נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה:
 בְּמַקּוֹם גְּדוּלִים אֶל תַּעֲמוּד,
 שְׁזָהוּ כִּפִּי שֶׁהַמְדוּת (מְדַרְגַּת
 הָאֲבוֹת) הֵם בְּגִדְלוֹתֵן בַּעֲנִין
 הַכִּלְיִי שֶׁלָּהֶם, לְמַעֲלָה מִהַמְדוּת כִּפִּי
 שִׁירוּדוֹ לַעֲנִינִים פְּרִטִּים, הַיְיֹוֹ,
 בְּשִׂרְשָׁם וּמְקוֹרָם בְּכַחֲנֵת
 הַכְּתָר, שֶׁשָּׁם הֵם לְמַעֲלָה
 מִבְּכַחֲנֵת הַחֲכֵמָה (דְּרַגְתוֹ שֶׁל
 מֹשֶׁה).
 וְזֶהוּ שְׁאֲמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא לְמֹשֶׁה שְׂשִׁלִּיחוֹתוֹ
 לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 מִמִּצְרַיִם הִיא פְּדֵי לְקַיֵּם דְּבָרֵי
 הַבְּחִטָּה עַל יִצִּיאַת מִצְרַיִם שְׂדֵבְרָתִי
 לְאֲבוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, הַיְיֹוֹ,
 שְׁהַעֲנִין דִּיצִיאַת מִצְרַיִם

(47) דב"ר פ"ב, ז. (48) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 29. (49) ברכות טז, ב. (50) סה"מ תרס"ה ע' רנג. המשך תערוב"ב ח"ג ע' א'ריג. ובכ"מ. (51) אוה"ת פרשתנו ע' קלג. סה"מ עטר"ת ע' קצה. תרפ"ד ע' קצד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

מתאים לגיורה, אלא שלא ידע שמצד שבתורה זה נולד משה, המעלה 43
 שענין הלידה מבטלת את החיסרון שבענין המיתה (אף שלכאורה 44
 במציאות של התרחשות הרברים בפועל הרי המיתה באה לאחרי 45
 הלידה ומבטלת אותה, ולא להפך⁵⁵ ובכל זאת בתוכן הענין 46
 הלידה מבטלת את המיתה), פי 47
מַעֲלַת יוֹם הַהִסְתַּלְקוֹת 48
קְשׁוּרָה עִם הָעֲבוּדָה בְּפוֹעֵל 49
כְּפִי שְׁנַעֲשִׂית עַל-יְדֵי הַגּוֹף, 50
עַל-פִּי טַעַם-וְדַעַת בְּמִידָה 51
 הנדרשת והמתחייבת על פי השכל, 52
וּבְאִוְפֵן שֶׁל הַתְּחַלְקוֹת 53
לְפָרְטִים כּוֹ' שְׁהִיא עֵנִין שֶׁל יִירָה, 54
וְאִילוּ מַעֲלַת יוֹם הַהוֹלְדָת 55
קְשׁוּרָה עִם הַהֲתַגְלוֹת שֶׁל 56
הַנְּשָׁמָה עֲצָמָה (עוֹד לִפְנֵי 57
הָעֲבוּדָה בְּפוֹעֵל עַל-יְדֵי 58
הַגּוֹף), כְּפִי שְׁהִיא לְמַעֲלָה 59
מִטַּעַם-וְדַעַת וּלְמַעֲלָה 60
מֵהַתְּחַלְקוֹת לְפָרְטִים כּוֹ' עַל- 61
 דרך המבואר לעיל בענין מעלת הכתר 62
 הכללי לגבי המידות הפרטיות (וְגַם 63
 כְּלוּלָה בָּהּ בְּנִשְׁמָה כִּכֹּר הַתְּחַלָּה, 64
 בעת הלידה, בְּהַעֲלָם מַעֲלַת 65
 הָעֲבוּדָה בְּפוֹעֵל מִצַּד הַגּוֹף 66
 שְׁתַּהֲיָה בְּעֵתֵי עַל-יְדֵי יְגִיעָתוֹ 67
 בְּמִשְׁךְ כָּל יְמֵי תִּיּוֹ). 68
 ז) אֵף הָעֵנִין הוּא, שְׁשִׁנְיָהֶם 69
 אָמַת וְלֹאמִיתוֹ שֶׁל דָּבָר אֵין סְתִירָה 70
 בין האמור לעיל שיציאת מצרים הייתה 71
 צריכה להיות דווקא בכוחו של משה, 72
 להמבואר שיציאת מצרים היא בכוח 73
 האבות, כי שני הדברים נכונים. כיוון 74
 שְׁבִשְׁבִיל הָעֵנִין דִּי־צִיָּאת 75
 מְצָרִים, יֵשׁ צוֹרֵךְ בְּנִתְיַנֵּת כֹּחַ 76
 מִמְּדַרְגַּת הָאֲבוֹת 77
 "הָרֵאשׁוֹנִים", כְּפִי שְׁהֵם 78
 בְּשִׂרְשָׁם בְּכַחֲנֵת הַכְּתָר, 79
 שְׁהֵוּ מָה שְׁנִמְשָׁךְ בְּחֻדְשׁ 80

1 קְשׁוּרָה עִם מְדַרְגַּת הָאֲבוֹת כְּפִי שְׁהֵם בְּשִׂרְשָׁם בְּכַחֲנֵת הַכְּתָר
 2 ("הָרֵאשׁוֹנִים") שְׁלִמְעָלָה מֵהַתְּחַלְקוֹת בְּמִידוֹת פְּרִטוּת, וְהוּא
 3 עֵנִין הַכְּרִיתֵת בְּרִית' וְהַשְׁבוּעָה כּוֹ' שְׁעֵשָׂה ה' עִם הָאֲבוֹת
 4 שְׁלִמְעָלָה מִטַּעַם-וְדַעַת הַבְּטָחָה וְכוּרֵת וְשִׁבוּעָה מִצַּד מַעֲלַת הָאֲבוֹת
 5 בְּשׁוֹרֵשׁ בִּכְתָר' שְׁהִיא מַעַל וּמַעַר
 6 לְמָה שְׁרֵאֵי עַל פִּי הַמּוֹכֵן בְּשִׁכַּל
 7 וְלַמַּעֲלָה מֵעֵנִין הַמּוֹחֵן, בְּחִינַת חֲכָמָה
 8 שְׁהִיא דְרוֹגְתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ.
 9 וְזֵהוּ גַם הַטַּעַם הַפְּנִימִי עַל מָה
 10 שְׁהַגְּאוּלָּה מִמְּצָרִים הִיָּתָה
 11 בְּחֻדְשׁ נִיסָן שָׁבוּ נוֹלְדוֹ
 12 הָאֲבוֹת. וְכַהֲקִדִּים בְּאוֹר
 13 מַעֲלַת יוֹם הַהוֹלְדָת⁵² גַּם
 14 אִפְּלוּ לְגַבֵּי יוֹם הַהִסְתַּלְקוֹת.
 15 דְּהֵנָּה, אֵף שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
 16 וְלִ'53 בְּרַקִּי אֲבוֹת אֵל תִּאֲמִין
 17 בְּעֲצָמְךָ שְׁבוּדָאוֹת תַּעֲשֶׂה אֶת רַצּוֹן
 18 ה' וְלֹא תִיכְשַׁל בְּחַטָּא חֲסִי־שְׁלוֹם עַד
 19 יוֹם מוֹתְךָ, שְׁמִזָּה מוֹכֵן שִׁישׁ
 20 מַעֲלָה בְּיוֹם הַהִסְתַּלְקוֹת
 21 לְאַחֲרֵי גְמַר הָעֲבוּדָה, לְגַבֵּי
 22 יוֹם הַהוֹלְדָת שְׁאֵז כֹּאשֶׁר הָאֵדָם
 23 נוֹלַד זֶה עַתָּה לֹא יוֹדְעִים בְּצִד
 24 תַּהֲיֶיהָ הָעֲבוּדָה בְּפוֹעֵל
 25 כִּל יְמֵי חַיּוֹ כּוֹ' וְאִילוּ מִי שֶׁנִּסְתַּלַּק
 26 לְאַחַר שֶׁהַשְּׁלִים אֶת עַבְדוֹתוֹ כִּכֹּר אֵין
 27 חֲשֵׁשׁ לְגַבֵּי עֵתִידוֹ הַרוֹחֲנִי, הָרִי
 28 לְאַיְדֶךָ גִּיסָא מִצַּד שְׁנֵי מְצִינּוֹ
 29 מַעֲלָה בְּיוֹם הַהוֹלְדָת לְגַבֵּי
 30 יוֹם הַהִסְתַּלְקוֹת, כְּדֹאֲתָא כְּפִי
 31 שְׁמוּבָא בְּגִמְרָא⁵⁴ בְּנוֹגַע לְהֶמֶן,
 32 שְׁכַפְּשָׁר נָפַל הַפּוֹר הַגּוֹרֵל בְּאִיָּה
 33 יוֹם לַעֲשׂוֹת אֶת הַגִּיּוּרָה בְּחֻדְשׁ
 34 אֲדָר, שְׁמַח שְׁמִחָה גְדוֹלָה.
 35 אָמַר: נָפַל לִי פּוֹר בִּירַח שְׁמַת
 36 בּוֹ מִשָּׁה, וְלֹא הָיָה הַמֵּן יוֹדֵעַ
 37 שְׁבִשְׁבִיעָה בְּאֲדָר מֵת מִשָּׁה
 38 וְכַשְׁבִּיעָה בְּאֲדָר נוֹלַד מִשָּׁה,
 39 וּמְפָרֵשׁ רִשְׁ"י, כְּדֹאֲי הַלִּידָה
 40 שְׁתַּכְּפָר עַל הַמִּיתָה הַיֵּינוּ שֶׁמִּצַּד
 41 שְׁהוּא יוֹם שְׁמַת בּוֹ מִשָּׁה, הִיָּה הַמֵּן
 42 שְׁמַח כִּי הִיָּה סָבוֹר שֶׁבִּגְלַל זֶה הַחֻדְשׁ

ז) אֵף הָעֵנִין הוּא, שְׁשִׁנְיָהֶם אָמַת. שְׁבִשְׁבִיל הָעֵנִין דִּי־צִיָּאת מְצָרִים, יֵשׁ צוֹרֵךְ בְּנִתְיַנֵּת כֹּחַ מִמְּדַרְגַּת הָאֲבוֹת "הָרֵאשׁוֹנִים", כְּפִי שְׁהֵם בְּשִׂרְשָׁם בְּכַחֲנֵת הַכְּתָר

(52) להעיר, שיום זה - כ"ח טבת - הוא יום ההולדת הפ"ה של אם כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה (המו"ל). (53) אבות פ"ב מ"ד. (54) מגילה יג, ב. (55) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ו בתחלתו.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 נִסְןָ שָׁבוּ נִלְדוּ הָאָבוֹת כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הִיא יְצִיאָה מֵהַמִּצְרַיִם
2 וההגבלות והתעלות למצב שלמעלה מטעם ודעת, וענין זה נמשך מבחינת
3 הכתר שלמעלה מהספירות, הענין הכללי שלמעלה מהתחלקות וירידה
4 לפרטים, כמבואר לעיל. וְכִיחַד עִם זֶה צְרִיכָה לְהִיטֵב גַּם הָעֲבוּדָה
5 במעשה פְּפוּעַל מִצַּד הַגּוּף,
6 בְּהַתְחַלְקוֹת לְפָרְטִים כּו',
7 כְּכַחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁאֶצְלוֹ הָיָה
8 הַגִּילוי דָּשֵׁם הַגּוֹ' שְׁלִמְעָלָה
9 מִהָעוֹלָם והוא גילוי נעלה מהגילוי
10 בשם "אל שדי" שהיה לאבות,
11 וּבְהִיטוֹתוֹ בֵּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה,
12 שְׁאֵז הַגִּיעַ לְמַדְרַגַּת הַבִּינָה
13 שְׁהִיא לְמַעְלָה מִשְׁבַּעַת יְמֵי
14 הַבְּנִיָן שֶׁל הַבְּרִיאָה (לְמַעְלָה
15 מִמְּדֻרְגַּת הָאָבוֹת בְּבַחֲנֵינָה
16 הַמַּדּוּת שְׁשֵׁיכּוֹת לְעוֹלָם),
17 כְּמַבּוּאָר לְעִיל בְּאֵרֵכּוֹת, אֶלָּא
18 שְׁעֲבוּדָה זֶה גּוֹפֵא עֲצֵמָה, הֵינּוּ
19 הָעֲבוּדָה בְּפוּעַל עִם הַגּוּף וְהִירִידָה
20 לְפָרְטִים, צְרִיכָה לְהִיטֵב חֲדוּרָה
21 בְּבַחֲנֵינָה הָעֵצָם שְׁלִמְעָלָה
22 מֵהַתְחַלְקוֹת כּו'.
23 ח) וְיֵשׁ לְקִשְׁר עֲנָנָן זֶה עִם
24 יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל רַבְּנּוּ הַזְּקֵן
25 שְׁנַסְתַּלַּק בְּכ"ד טַבַּת בְּשַׁנַּת תַּקְע"ג,
26 שְׁקָבִיעוּתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה שָׁנִים
27 הִיא בְּפָרְשַׁת וַאֲרָא⁵⁶, שְׁנוֹסָף
28 עַל כָּל פָּרְטֵי עֲנָנָיו עֲבוּדָתוֹ שֶׁל
29 רַבְּנּוּ הַזְּקֵן כְּעַל הַהִילּוּלָא, בְּתוֹר
30 נְשָׁמָה כְּלִילִית שְׁנִשְׁמוֹת כֹּל הַדּוּר
31 שְׁקוּרוֹת הֵב, וְנִשְׁמָה חֲדָשָׁה⁵⁷
32 שְׁלֵא יִרְדֵּה לְעוֹלָם קוֹרֵם לִכְן, וְעַל-
33 יָדוֹ הַתְּחִיל גִּילּוֹי וְהַפְּצַת
34 תּוֹרַת חֲסִידוֹת חַב"ד וְכו',
35 שְׁכַל עֲנָנִים נְעִלִים אֵלֶּה הֵם פְּעוּלוֹת
36 שֶׁל הַתְּחַלְקוֹת לְפָרְטִים הֵינּוּ אֶצְלוֹ
37 גַּם עֲנָנָן נִעְלָה יוֹתֵר מִכְּבוֹדוֹ ה'
38 שְׁלִמְעָלָה מֵהַתְּחַלְקוֹת
39 לְפָרְטִים כּו', שְׁזָהוּ מֵה שְׁזָהוּ
40 אֶצְלוֹ הָעֲנָנָן ד' מִי לִי בְּשָׁמַיִם
41 וְעַמָּךְ לֹא חִפְצָתִי בְּאֶרֶץ⁵⁸,
42 וּמִשְׁמַעוֹת הַפְּסוּק הִיא דְּבִיקוֹת

באלוקות במדרגה נעלית כל כך שאין לו שום ענין ורצון בשום ענין
'בשמים' או 'בארץ' כפי שהיה נשמע לשונו בדבקותו: איך
ווייל זע גאר ניסט, איך ווייל ניט דאין גן-עדן, איך ווייל
ניט דאין עולם-הבא כו', איך ווייל מער ניט אז דיך
אליין⁵⁹, אינני רוצה שום דבר, אינני
רוצה את הגן-עדן שלך, אינני רוצה את
העולם הבא שלך, אינני רוצה אלא
אותך בעצמך, שְׁזָהוּ עֲנָנָן 'ועצמי'
כללי שְׁלִמְעָלָה מֵהַתְּחַלְקוֹת
לְפָרְטִים כּו' (לְמַעְלָה גַּם
מֵאֲהָבָה בְּתַעֲנוּגִים שְׁהִיא עִם
כֹּל מַעֲלַת הַנְּפִלְאָה עֲדִין בְּבַחֲנֵינָה
יֵשׁ מִי שְׁאוּהָב כּו'⁶⁰ וייתכן
שהצמיאות האישית של האוהב את ה'
באהבה בתענוגים עדיין לא התבטלה
לחלוטין והוא בבחינת 'יש'), שְׁזָהוּ
עַל-דֶּרֶךְ הָעֲנָנָן ד' אָבוֹת
הָרֵאשׁוֹנִים", היינו האבות כפי
שהם מצד ההתחלקות למדות פרטיות.
וְעוֹד זֹאת, שְׁבַתוֹרַת חֲסִידוֹת
חַב"ד מוֹדְגֵשׁ הַצּוּרָף בְּעֲבוּדָה
בְּכַח עֲצָמוֹ דְּקָא, שהיא העבודה
שֶׁל הָאָדָם עִם הַמִּידוֹת וְהַכּוֹחוֹת
הַפְּרִטִיִּים שֶׁל פִּירוּעַ בְּחִלּוּק
שְׁבִינֵי חֲסִידוֹת חַב"ד הַדּוּרֵשׁת
עֲבוּדָה וְגִיעָה שֶׁל הָאָדָם בְּכוּחַ עֲצָמוֹ
לְחֲסִידוֹת חַב"ד שֶׁם הַדְּגֵשׁ הוּא
עַל הָאִמּוּנָה בְּצִדִּיק כּו'⁶¹, שְׁזָהוּ
עַל-דֶּרֶךְ הָאִמּוּר לְעִיל
(סְעִיפִים ר"ז) שְׁנוֹסָף עַל
מַעֲלַת חֲדָשׁ נִסְןָ מִצַּד לִידַת
הָאָבוֹת, היינו כפי שהאבות הם
בשורשם, בבחינת הכתר, צְרִיכָה
לְהִיטֵב גַּם הָעֲבוּדָה פְּפוּעַל
עַל-יְדֵי הַיְגִיעָה בְּמִשְׁף יְמֵי
שְׁנוֹתֵינוּ בְּהֵם שְׁבָעִים שָׁנָה
וְאֵם בְּגִבּוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה"
כו' שהיא כאמור עבודה בכוח עצמו
ועם התחלקות לפרטים.

(56) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 40 ואילך. ח"ט"ז ע' 56. 57) ראה ספר השיחות תש"ו ע' 22. וש"נ. 58) תהלים עג, כה. 59) הובא בשורש מצות התפילה פרק מ (סהמ"צ להצ"צ קלח, סע"א - נעתק ב"היום יום" יח כסלו). 60) ראה תו"א קיד, ד. ביאווה"ז לאדמו"ר האמצעי פא, א ואילך. ועוד. 61) ראה לקו"ד ח"ב קמא, ב. לקו"ש ח"ב ע' 475. ע' 500.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ט) וְכָל זֶה נֹגַע גַּם לְהַעֲנִין דִּיצִיאַת מִצְרַיִם שְׁבָכָל יוֹם, 2 העבודה הרוחנית התמידית של כל אדם לצאת מההגבלות וגדרי המציאות 3 שלו **כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ** ז"ל⁶² במשנה **בְּכָל דּוֹר וָדוֹר** והוסיף על 4 כך רבינו הזקן בתיאור **וּבְכָל יוֹם יוֹם חֵיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצָמוֹ** 5 **כְּאִילוֹ הוּא יֹצֵא יָצָא הַיּוֹם** 6 **מִמִּצְרַיִם, שְׁעֲנִין זֶה נַעֲשֶׂה** 7 **בְּקִרְיַאת־שְׁמַע** כמבואר בהלכה 8 שלכן הוסיפו את פרשת ציצית לקריאת 9 שמע, כי בה מדובר על זיכרון יציאת 10 מצרים **שְׁעֲנִינָה** של יציאת מצרים 11 **הוּא מְסִירוֹת נֶפֶשׁ שְׁלַמְעֵלָה** 12 **מִהַגְבֻלָּה**, החלטה ונכונות של 13 האדם לעבוד את ה' גם במחיר ויתור 14 על כל מציאותו, ומסירות נפש ללא 15 גבול **וּבְאֹפֶן שְׁנַמְשַׁקְתָּ** היציאת 16 מצרים שפעל בעצמו בקריאת שמע 17 **וְחוֹדְרַת בְּכָל הַיּוֹם פּוֹלוֹ** (קריאת־שְׁמַע שְׁבֹבֶקֶר 18 **קְרִיַאת־שְׁמַע שְׁבֹבֶקֶר - בְּכָל** 19 **הַיּוֹם, וּקְרִיַאת־שְׁמַע שְׁבֹבֶרֶב** 20 **- בְּכָל הַלַּיְלָה)**, שְׁלֹכֵן, הַנֶּה 21 **גַּם כְּאֶשֶׁר סִדֵּר עֲבוֹדָתוֹ** 22 וההנהגה של אדם זה בפרט הוא 23 **כְּשִׁיטַת רַבִּי יִשְׁמַעֵאל שְׁצַרְיָהּ** 24 **לְהִיּוֹת וְאֹסְפַת דְּגַגָּה**⁶³, 25 **"הַנֶּהַג כְּהֵם מְנַהֵג דְּרָף אֶרֶץ"**⁶⁴, 26 **אֶרֶץ"**⁶⁴, והאדם צריך לעסוק בעניני 27 העולם לצורך פרנסתו, **וּכְדַבְּרֵי** 28 **הַגְּמָרָא**⁶⁴ **שֶׁהֲרֵבָה עָשׂוֹ כְּרַבִּי** 29 **יִשְׁמַעֵאל וְעֵלְתָה בִּידָן (כְּרַבִּי**

שמעון בן יוחאי שאמר שאם אדם עוסק בחרישה ורועה וכו' לא יישאר לו פנאי לעסוק בתורה ולא עלתה בידן כי רוב בני האדם אכן לא יכולים לעסוק רק בתורה), שְׁזָהוּ לְפִי שְׁאִין סוּמְכִין עַל הַנֶּסֶס⁶⁵ אלא צריך לעשות 'כלי' ו'לבוש' לפרנסה בדרך הטבע, הָרִי גם מי שאין תורתו ואומנתו ולמעשה עסוק בעניני העולם **לֹא זֶה בְּלָבָד שְׁקוֹבַע עֵתִים לְתוֹרָה** עד כמה שבאפשרותו, **אֲלָא עוֹד זֹאת, שְׁלִימוֹדוֹ בְּתוֹרָה הוּא בְּאֹפֶן שְׁלַמְעֵלָה מִהַגְבֻלָּה (שְׁאִינוֹ מְסַתְּפָל עַל הַשְּׁעוֹן כּו')** כדי להפסיק בדיוק בסיום הזמן שנקבע ללימוד, אלא מתעלה מההגבלות), **כְּפִי שְׁלַמְדִים מְאֹפֶן לִימוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּעֲצָמוֹ.** וְעֲנִין זֶה שֶׁל עֵיסוֹק בְּתוֹרָה, וְעֲבוֹדַת ה' בְּכָל, תוֹךְ יִצִּיאָה מִהַגְבֻלוֹת, נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה שְׁבָכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל⁶⁶, שְׁמַדְבָּר עִם בְּחִינַת פְּרַעַה שְׁבֹו וּפּוֹעֵל מִשְׁפִּיעַ עָלָיו כּו'⁶⁷, וְעַד שְׁמַתְבַּטֵּל הַשְּׁעֵבּוֹד, וְיוֹצֵא מִן הַגְּלוּת אֶל הַגְּאוּלָּה כּו'.

שמעון בן יוחאי שאמר שאם אדם עוסק בחרישה ורועה וכו' לא יישאר לו פנאי לעסוק בתורה ולא עלתה בידן כי רוב בני האדם אכן לא יכולים לעסוק רק בתורה), שְׁזָהוּ לְפִי שְׁאִין סוּמְכִין עַל הַנֶּסֶס⁶⁵ אלא צריך לעשות 'כלי' ו'לבוש' לפרנסה בדרך הטבע, הָרִי גם מי שאין תורתו ואומנתו ולמעשה עסוק בעניני העולם **לֹא זֶה בְּלָבָד שְׁקוֹבַע עֵתִים לְתוֹרָה** עד כמה שבאפשרותו, **אֲלָא עוֹד זֹאת, שְׁלִימוֹדוֹ בְּתוֹרָה הוּא בְּאֹפֶן שְׁלַמְעֵלָה מִהַגְבֻלָּה (שְׁאִינוֹ מְסַתְּפָל עַל הַשְּׁעוֹן כּו')**, **כְּפִי שְׁלַמְדִים מְאֹפֶן לִימוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּעֲצָמוֹ.** וְעֲנִין זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי בְּחִינַת מֹשֶׁה שְׁבָכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל⁶⁶, שְׁמַדְבָּר עִם בְּחִינַת פְּרַעַה שְׁבֹו וּפּוֹעֵל עָלָיו כּו'⁶⁷, וְעַד שְׁמַתְבַּטֵּל הַשְּׁעֵבּוֹד, וְיוֹצֵא מִן הַגְּלוּת אֶל הַגְּאוּלָּה כּו'.

(62) משנה פסחים קטז, ב. תניא רפמ"ז. (63) עקב יא, יד. (64) ברכות לה, ב. (65) ראה שבת לב, א. פסחים סד, ב. זח"א קיא, ב. קיב, ב. ועוד. (66) ראה תניא פמ"ב. (67) חסר קצת (המו"ל).

המשך ביאור למ' מגילה ליום שישי עמ' א

1 **וְאָמַר רַב נַחֲמָן, וּבְלָבָד שִׁיהוּ הַתְּפִירוֹת בְּגִידִים מְשׁוּלְשִׁין,** כלומר 2 **שִׁידיה המרחק מראש הספר עד התפר הראשון כמו המרחק שבין** 3 **התפר הראשון לתפר השני, וכן בין השני לשלישי ובין השלישי** 4 **לסוף הספר.** 5 **דין נוסף היוצא מכך שמגילה נקראת 'אגרת': אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר** 6 **שְׁמוּאֵל, הַקּוּרָא בְּמַגִּילָה הַתְּנוּכָה בֵּין סַפְרֵי הַתְּנוּכִים בְּסַפֵּר אַחַד** 7 **כְּסַפֵּר תוֹרָה, לֹא יִצָּא, מִשּׁוּם שֶׁנֶּרְאָה כְּקוּרָא בְּמַקְרָא, וְצָרִיךְ שֶׁתֵּהָא**

'אגרת' לעצמה, שבכך מתפרסם הנס יותר. **וְאָמַר רַבָּא, לֹא אָמְרִין** שלא יצא אלא דקלף המגילה לא מחסרא ומיתרא פורתא - שאינה קצרה או ארוכה מעט משאר הקלף שבספר, אָבָל אם מחסרא ומיתרא פורתא, ובכך ניכר שהיא אגרת לעצמה, לִית לָן כְּהָ, וניתן לצאת בה. מעשה בענין זה: לִוי פֶּר שְׁמוּאֵל הוּהוּ קָא קְרִי כְּמִיתָ דְּרַב יְהוּדָה בְּמַגִּילָה